

Täss' on Katja, Moi!

Subjekttiivinen näkökulma suomalaiseen sarjakuvaan 1990-luvulla

Katja Tukiainen

Sarjakuvia on kiva tehdä, vähän niin kuin möllistäisi koviksille. Kerron, mitä saporopäiselle tytölle tapahtui 1990-luvulla. Kai samantapaisia tapahtui mullekin. Sarjakuvalle ainakin tapahtui paljon.

Sarjakuva alkaa olla oikeasti olemassa, kun sen lukee yksikin ihminen. Omat sarjakuvani alkoivat olla olemassa 1990-luvun ensimmäisinä vuosina. Taideteollisessa korkeakoulussa taidekasvatuksen laitoksella järjestettiin muutaman opintoviikon sarjakuvakurssi. Muistan, että kurssin ohjaajat sanoivat sarjakuvastani Pikkuveli ja mummo (Jälkiä ajassa 1991): "Tuo on niin sinun oma juttusi, ettei siihen osaa mitään sanoa".

Ajattelin, että varmaan se on sitten kamalan huono sarjakuva. Höh. Se oli ensimmäinen kerta, kun julkaisin sarjakuvani.

Syksyllä 1991 paukahti Naarassarjat postiluukusta. Kaikki piirtäjät olivat naisia tai ainakin naisen nimisiä ja piirsivät raisusti. Halusin mukaan. Pian Johanna Rojola soitti ja kysyi, voiko Kaunis G -sarjakuvani julkaista Naarassarjoissa. Silloin näin naissarjakuvataiteilijoiden töitä ensi kertaa. Tiina Pystysen, Kati Kovacsin ja sitten sen yhden herrtai-

sen näköisellä viivalla piirtäneen naisen sarjakuvat sekä lesbosarjakuvat muistan parhaiten. Niin ja Jenny Eräsaaren ja Hessun sarjakuvat. Mutta minulla onkin aika huono muisti, oli siellä muitakin hienoja. Kata Koskivaara näytti minulle vielä lisää eurooppalaisia ja muita valtavirrasta poikkeavia sarjakuvia meidän Harakkasaaren työhuoneellamme. Kaivopuiston kesäkonsertissa myin Naarassarjoja ja ukkelit sanoivat, että ettehan te naiset edes osaa piirtää.

1993 soitti loku kumma Hard tai Pet ja pyysi piirtämään Sarjakuvastin kakokseen, semmoiseen antologiaan. Harto Hänninen kertoi, että haluaa ensin käsikirjoituksen hänen ja Petri Kempin nähtäväksi. Se oli ensimmäinen kerta, kun kirjoitin käsikirjoituksen. Pian Harto soitti uudelleen ja ehdotti käsikirjoituk-

seen joitakin muutoksia. Ne olivat hyviä neuvoja ja minua jännitti puhelimessa. En muista, tottelinko, mutta sarjakuvasta tuli hyvä.

Kesällä 1993 Harto ja Petri järjestivät viikonloppusarjakuvatapaamisen Sarjakuvastin-taiteilijoille Harakkasaarella. Taas sai tutustua uusiin sarjakuvapiirtäjiin ja olla reipas. Muistan ainakin Irisz Simonin ja Fleur Wilsonin (joilla on hassut nimet) ja sitten Christer Nuutisen, Jii Roikosen ja Tommi Hännisen - tai oikeastaan muistankin kaikki, en vain jaksa luetella enempää. Outi Nyttäjän ohjaaman viikonloppukäsikirjoituskurssin pojat myös järjestivät, vieläpä kaksi kertaa. Outi oli julma ja hyvä opettaja. Sarjakuvastin-taiteilijoita oli paljon. Minua ujostutti melkein aina ja näytti, että muut tuntevat toisensa kamalan hyvin.

Harto ja Petri tekivät hurjan tärkeää työtä semmoisten piirtäjien eteen kuten minä, joka en paljoa vain pöytälaatikoon viitsinyt piirrellä. Hard & Petin Parasitti -sarjakuvalehdykkä ilmestyi eri lehtien väleissä. Oma sarjani ilmestyi Imagessa ja se oli metkaa. Harto ja Petri halusivat aika selvästi tukea sellaisia nuoria sarjakuvataiteilijoita, joiden tyylit ei välttämättä perinteiseen lokeroon sopinut.

Väillä lähdin Venetsian taideakatemiaan pyrkimään ja viihdyinkin koko lukuvuoden maalaustaiteen linjalla. Ita-

Johanna Rojola: Kapinapaitto (Parasiittisarjat 5, Toim. Hard & Pet, Jalava)

lian posti kuljetti ansiokkaasti Kirkko ja kaupunki -lehden pilakuvaoriginaalini Helsinkiin joka viikko. Sain Hartolta ja Petritä postia, jossa kehoitettiin lähettämään sarjakuva Formaline-julkaisuun Belgiaan. Joten Venetsian vuoden aikana piirsin yhden oikean sarjakuvan, viisivuotuisen Womens' saunan. Harto ja Petri lähettivät useiden piirtäjien töitä myös suoraan ulkomaisille kustantajille, minun Tyttöjen leikit VI -tarinani (1994) ainakin päätyi ilolla Strapaziniin. Myöhemmin palasin Helsinkiin ja valmistuin maisteriksi ja olin taas lähdyssä Italiaan Mazzano Romanossa, kun Petri kertoi, että saisin mahdollisuuden käsikirjoittaa ja piirtää albumin Jalavalle.

Hui, se olikin hyvä porkkana! Tyttöjen leikit (Jalava, 1997) valmistui kolmessa kuukaudessa. Samanlaisen Opetusministeriön tukeman mahdollisuuden saivat myös ainakin Johanna Rojola, Petri Tolppanen ja Matti Hagelberg.

Keväällä ja kesällä 1997 maalailin Mazzano Romanossa kuusi kuukautta ja sain osallistumiskutsun neljenteen Sarjakuvastin-antologiaan. Viimeiseksi jääneeseen Sarjakuvastimeen saikin jo piirtää nelivärisen tarinan, mutta oli haikaa miettiä, että lopettaisivatko Harto ja Petri nyt ihanan kummisetäilynsä. Olisimmeko me piirtäjät nyt tarpeeksi isoja ja aikuisia?

Tulin taas takaisin Helsinkiin ja seuraava albumini Tyttö ja mummo (1999) sujahti Jalavalle kustannustoimittaja Päivi Heinisen tukemana. Omilla jaloilla sei-

innostui julkaisemaan sen pienenä kirjana.

Leif Packalenin perustama Maailman sarjakuvat ry järjestää sarjakuvaworkshopeja Intiassa ja Afrikassa. Kaksi kertaa olen ollut ohjaamassa naisryhmän työskentelyä Intiassa Tamil Nadussa ja innostunut kovasti sarjakuvakerronnan mahdollisuuksista ja Intiasta maana. Tarmo Koivisto ja Juba ovat myös työskennelleet Tamil Nadussa ja Johanna Rojola ja Petri Hiltunen Afrikassa, ainakin. Minusta on hienoa että sarjakuvalla voi vaikuttaa, eikä enää oleteta, että sen pitää olla aina hauskaa. Paitsi että eräs läänihallituksen virkanainen kysyi, onko se sarjakuva yhtä kuin vitsi. Äh. Uuden-

Vas. Katja Tukiainen: ABC-aiheita (Automaattisarjakuva, 1999)

Oik. Petri Tolppanen: Pojat (Sarjakuvastin 3, Toim Harto Hänninen ja Petri Kempinen, Otava 1995)

sominen huimasi välillä. Kesällä ja syksyllä 1999 maalasin toisen yksityisnäyttelyni Virkkukoukun galleria Bakeliittihambiin, piirsin ensimmäisen omakustanteeni A-B-C Jenni Ropen syksyllä 1999 hankimaan sarjakuva-automaattiin sekä rapsuttelin Halusin olla prinsessa -sarjan Juhani Tolvaselle kuukauden kotimaiseksi Iita-Sanomiin. Prinsessa-sarjaani sain vielä maalata värit, kun Tero Salomaa ja Suomen Yrityslehdet Oy

maan taidetoimikunnan läänintaiteilijana rohkaisen parhaani mukaan nuoria taiteilijoita piirtämään omat tarinansa, minikälaisia ne sitten ovatkaan.

Kesällä 2000 Terhi Ekebomin ja Jenny Eräsaaren kanssa piirsimme ja vedostimme Varjeltava kylmältä -serigrafiasarjakuvakirjaa 150 kappaletta. On mukavaa aloittaa taas ihan alusta ja myydä omaa kirjasta festivaaleilla ja jutella ostajien kanssa. Ihan niin kuin omakustannevaihe olisi jäänyt elämättä, koska sarjakuvalla sujui niin hyvin koko 1990-luvun. Odotan kovasti, että pääsen läänintaiteilijan toimeltani piirtämään ja maalaamaan.

Ja tapahtui muutakin, mutta kaikkea en kerro. ■

Katja Tukiainen: Kaunis G ja kademieli (Sarjakuvastin 2, toim. Harto Hänninen ja Petri Kempinen, Otava 1993)